

Jižní Tyrolsko Gruppo d'Ortlès

Termín: so. 23.7. – ne. 31. 7. 2011

Odjezd: 23. července v 7 hod. od hl. vlak. nádraží Pardubice (od předzahrádky restaurace La Rocket).

Příjezd: 31. července ca. ve 23 hod. k hl. vlak. nádraží Pardubice (La Rocket).

Trasa autobusu (tam):

Pardubice – Praha - Plzeň – Rozvadov – Regensburg – Mnichov - Kufstein - Innsbruck - sjezd z A12 na dálniční křižovatce Knoten Oberinntal směrem na Ried im Oberinntal – Nauders – Malles Venosta - Suldenu

Trasa autobusu (zpět):

Suldenu - Malles Venosta – Nauders - vjezd na A12 na dálniční křižovatce Knoten Oberinntal směrem na Innsbruck – sjezd na Imst – Reutte – Hohenschwangau – Steingaden – Landsberg am Lech - Mnichov - Regensburg – Rozvadov – Plzeň – Praha – Pardubice

Další nástupní místa:

V případě jiných nástupních míst než v Pardubicích je nutné je nahlásit Dagmar Ehrenbergerové. Při tomto zájezdu zastavujeme pro naše členy v Praze a v Plzni, vždy na parkovišti u benzínových pump při dálnici.

Přestávky cestou do Suldenu:

Na cestu včetně přestávek je plánováno 12 hod. Uděláme 2 přestávky, zhruba ve třetinách: 1. bude v Rozvadově (po 280 km), 2. u jezera Seehamer See v Německu (po 280 km). Pak bude zbývat ještě 280 km. Pokud nestanovím jinak, bude doba přestávek ½ hod. od příjezdu na místo.

Přestávky cestou do Pardubic:

Cestou zpět navštívíme zámek Neuschwanstein (Suldenu – Neuschwanstein, 190 km, 5 hod. jízdy), kde bude přestávka 3:15 hod. Dále budou přestávky podle potřeby.

Některé vzdálenosti:

Praha – Jižní Tyrolsko (Bozen) – 680 km
Brno – Jižní Tyrolsko (Bozen) – 735 km

Hlavní cíle letního klubového soustředění rodinné turistiky:

- ◆ společné prázdninové soustředění dětí od nejmenších věkových kategorií s rodiči či prarodiči, ale i s ostatními členy klubu
- ◆ vytipovat takovou lokalitu, která bude splňovat současné turistické nároky (feráty, které v ČR nejsou) pro všechny věkové kategorie (tj. dostatek lanovek, aby i děti zvládly túry)
- ◆ zajistit ubytování, které bude ve výšce 1 800 m n. m. pro splnění kritérií zdravého pobytu z pohledu posílení imunitního systému a krevního oběhu. Pobyt ve vyšších výškách prospívá alergikům a astmatikům z důvodu čistého vzduchu a vody.
- ◆ stanovit program, který bude atraktivní jak pro děti, tak pro dospělé s využitím silného potenciálu našich kvalifikovaných vedoucích
- ◆ každodenní společný začátek turistických aktivit, rozdělující se do takového počtu skupin, aby byl uspokojen zájem a výkonnost všech účastníků letního klubového soustředění
- ◆ získání dětí pro VHT přímou podporou rodičů, babiček a dědečků
- ◆ naopak získání dospělých pro VHT prostřednictvím dětí a vnoučat, kteří VHT již provozují
- ◆ získání výcvikového minima VHT pro další adepty VHT, která se díky své rozmanitosti a atraktivnosti jeví jako perspektivní forma společného provozování turistiky dětí i dospělých

Všeobecné pokyny:

- ◆ Všichni účastníci zájezdu ve vlastním zájmu musí být oblečeni a obuti tak, aby je nepřekvapilo náhlé zhoršení počasí v horském terénu. Ke standardní povinné výstroji do hor patří kvalitní obuv, čepice, rukavice, nepromokavá bunda či pláštěnka, svetr, další dle vlastního uvážení. Ti, kteří se budou chtít účastnit ferátových túr musí mít VHT vybavení: prsní a sedací úvazek, set na feráty, přilba, karabiny, prusík. Ti, kteří budou chtít vystoupit až na ledovce musí mít další VHT vybavení: 1x karabina se zámkem, mačky, cepín, lano, opalovací krém s faktorem > 20, sluneční brýle.
- ◆ Stravování je zajištěno formou polopenze, přes den je třeba si vzít vlastní zásoby.
- ◆ Občerstvení na turistických trasách je možné na všech chatách (ca. 15 - 20) uvedených v popisu tras, kromě Kälberhütte.
- ◆ Na lanovky v Suldenu a v Trafoi bude pro každého zakoupena permanentní 6ti denní jízdenka, která bude platit od neděle 24.7. do pátku 29.7. a bude uhrazena z klubových peněz. Cena permanentky bude zahrnuta do ceny zájezdu. Lanovky v Passo Stelvio budou hrazeny podle možnosti společně, jinak individuálně. Tímto využijeme maximálně možné slevy.

- ◆ Nezapomeňte si vzít průkazy (nejlépe cestovní pasy) pro individuální slevy, ale i jiné případy.
- ◆ Vyúčtování celého zájezdu bude provedeno v Kč po jeho ukončení. Prosíme o promptní platbu stanoveného doplatku na klubový účet.
- ◆ Návštěva zámku Neuschwanstein je v ceně zájezdu. Při prohlídce každý obdrží elektronického průvodce v českém jazyce.
- ◆ Před zájezdem doporučujeme absolvovat lékařskou prohlídku. Každý účastník se zájezdu účastní na vlastní nebezpečí a během akce musí dodržovat pokyny vedoucího. Všichni účastníci zájezdu jsou pojištěni proti úrazu na základě pojistné smlouvy mezi ČSTV a KOOPERATIVOU, pojišťovnou a. s.
- ◆ Pojištění léčebných výloh v zahraničí je pro tento zájezd povinné a každý účastník si jej zajišťuje individuálně. Při výběru pojištění mějte na paměti, že každý účastník bude překračovat nadm. výšku 2.000 m. Lze využít služeb našeho člena Petra Nikla a pojišťovny Victoria Volksbanken a.s. aniž byste někam chodili. Stačí do čtvrtka večer před odjezdem poslat mail se jménem, příjmením a rodným číslem na: Nikl.Petr@seznam.cz . V autobusu pak každý od Petra obdrží kartičku pojištěnce oproti zaplacení.

Adresa pobytu:

- ◆ Pension Montana & Haus Firn, Seilbahnweg 98, I-39029 Sulden
kontakt: pan Manfred Wunderer +39 (047) 3613006

Mapa: edice Tabacco, Ortler Gebiet, měřítko: 1:25 000, č. 08, vydání 2011
edice Tabacco, Latsch, Martell, Schlander, měřítko: 1:25 000, č. 045, vydání 2008
edice Kompass, Ortles/Cevedale, měřítko: 1:50 000, č. 72, vydání 2009

Trasy vybrali: Jiří Ehrenberger st., Ondřej Valášek, Ivo Stříž

Vedoucí zájezdu: Ivo Stříž

Slovníček

Alto	horní, rozlehlý, silný
Alto!	Zastavit stát!
Attrezzato	vybavený, zařízený
Bocca	ústí, hrdlo, ústa
Bocchetta	úzký zářez, štěrbina
Buongiorno	dobrý den
Campanile	zvonice, kostelní věž, farnost, rodné místo
Campo	tábor, bojiště, území, oblast, pole
Capanna	srub, chatrč, chýše, bouda
Cascata	vodopád
Centenario	stoletý, sté výročí

Cima	vrchol, vrcholek, nejvyšší bod	
Dosso	vrchol hory, vyvýšenina, zvednutí, vypuklina, vzestup	
Ghiacciaio	ledovec	
Giro	okruh, kolo, obrátka, otočení	
Gruppo	skupina, seskupení	
Lago	jezero	
Malga	salaš	
Passo	průsmyk, sedlo;	Joch (něm.)
Pizzo	horský vrcholek	
Rifugio	horská chata	Hütte (něm.)
Salve	zdravím (pozdrav při setkání)	
Sera	dobrý den, dobrý večer (pozdrav po poledni)	
Sentiero	pěšina, stezka	
Valle	údolí	
Vedreta	malý ledovec	
Via	cesta, silnice	

Přihlášky: přijímá Dagmar Ehrenbergerová, e-mail do zaměstnání: ehrenbergerova@szs.pardubice.cz, telefon do práce 466 050 217, mobil 739 569 070. Při odhlášení od 14. dne před termínem akce a při nedostavení se k autobusu zaplatí každý stanovenou cenu v plné výši.

Sulden (kabinková lanovka)				
	DOSPĚLÍ	S PRŮKAZEM	JINIOŘI/SENIORŮ	DĚTI
Střední stanice nahoru nebo dolu	8,5	8	7,5	5
Střední stanice nahoru a dolu	11	10	9,5	6
Horní stanice nahoru nebo dolu	12	11,5	11	7
Horní stanice nahoru a dolu	16	15	14,5	9
V provozu denně od 28.06.2011 Otevřena: 08:30 – 12:45h a 14:00 – 17:00h V neděli od 07:00 h; V pondělky vždy od 08.00h Odjez každých 20min.				
Langenstein und Kanzel (sedačková lanovka)				
dolu	8,5	8	7,5	5
nahoru	9	8,5	8	5,5

nahoru a dolu	12	11,5	11	7
V provozu denně od 11.06.2011 do 2.10.2011 Otevřena: 08:30 – 12:20h a 13:30 – 17:00h Ve čtvrtek od 08:00h				
Autobus z Trafoi na passo Stelvio a zpět (cena 3,80€ za cestu tam a zpět)				
Odjezd Trafoi/Příjez na passo Stelvio 8.12/8.57h	Odjezd z passo Stelvio /Příjez do Trafoi 10.11/10.56h			
Odjezd Trafoi/Příjez na passo Stelvio 9.12/9.57h	Odjezd z passo Stelvio /Příjez do Trafoi 12.01/12.46h			
Odjezd Trafoi/Příjez na passo Stelvio 11.12/11.57h	Odjezd z passo Stelvio /Příjez do Trafoi 15.01/15.46h			
Odjezd Trafoi/Příjez na passo Stelvio 14.12/14.57h	Odjezd z passo Stelvio /Příjez do Trafoi 17.01/17.46h			
Odjezd Trafoi/Příjez na passo Stelvio 16.12/16.57h				
Jízdní řád je z roku 2010, na rok 2011 bude upřesněn během června				
Permanentní lístek na lanovky v Suldenu a Trafoi				
Cena: 44,- €				

Turisticko zeměpisný přehled

Itálie je třetím nejbohatším státem Evropy a šestým ve světě (2009).

Itálie patří do skupiny sedmi nejbohatších a nejrozvinutějších států světa (G7) a je jejím zakladatelem. Itálie je zakládajícím členem Evropské unie a NATO.

Administrativně se Itálie dělí na 20 krajů (*regione*), z toho 5 má autonomní status (*a statuto speciale*).

Kraje se dále (až od roku 2009) dělí na celkem 109 okresů (*provincia*).

Náš zájezd se bude konat v regionu Trentino-Alto Adige (německy *Trentino-Südtirol*, česky *Tridentsko-Jižní Tyrolsko*), jehož hlavním městem je Trento.

Region má rozlohu 13 607 km², 1 milión obyvatel a dělí se na dvě provincie: italsky mluvící Trento a německy mluvící Bolzano/Bozen.

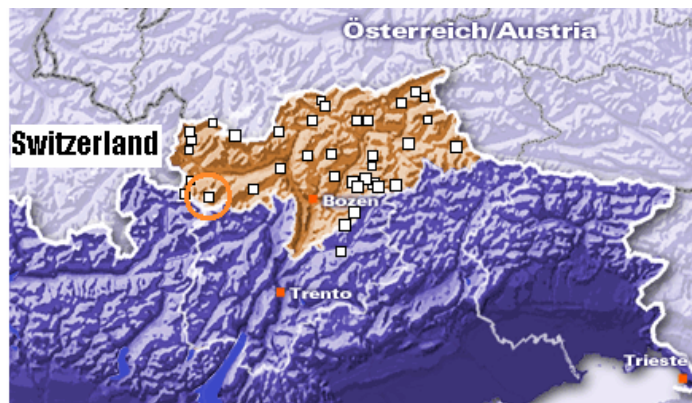
Na rozdíl od ostatních italských autonomních regionů mají vlastní autonomii i obě provincie. Z geografického hlediska jsou to provincie, ale ze správního regiony (oblasti).

Kulturní vývoj Jižního Tyrolska vychází z jeho osudové polohy, ve které se mísí alpský horský styl se středomořským rytmem života. Většinovým jazykem je němčina, ale 28% z celkového počtu 480 000 obyvatel mluví italsky a 18 000 lidí používá dodnes také nejstarší jazyk této oblasti – landštinu.

Největší stopu na životech Jižních Tyrolanů zanechala éra romantismu, kdy bylo populární dobrodružství, ale i odpočinek, a kdy se mezi městským obyvatelstvem začal objevovat nový

element – volný čas. Tak se zrodila turistika a Jižní Tyrolsko se stalo už tenkrát jedním z nejoblíbenějších turistických cílů.

My budeme turistovat v západní části provincie Bolzano (italsky Bozen). Slunce tu svítí až 300 dnů v roce.

Červeně a hnědě poloha provincie Bolzano (italsky Bozen) – Jižní Tyrolsko.
V kroužku Suldens.

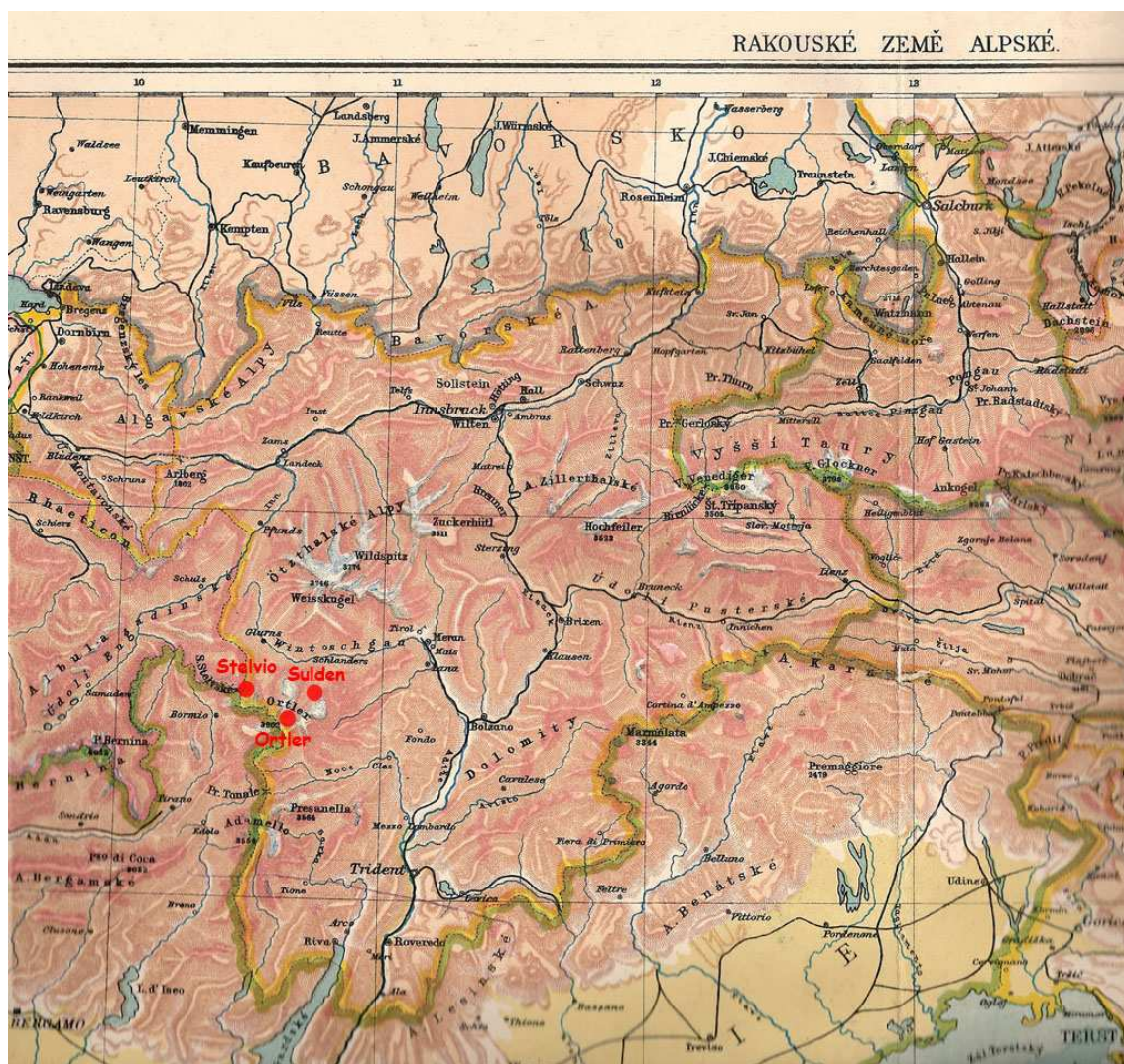
Tyrolsko – stručné dějiny

Znak tyrolských hrabat.

První osídlení dnešního Tyrolska (od r. 8000 př. n. l.) se připisuje Ilyřům a Ligurům, kteří se postupem staletí smísili s Kelty a Etrusky. Na konci 1. století př. n. l. dobyli území Římané a začlenili jej do provincií [Raetia](#), [Noricum](#) a [Venetia](#). Ze smíšení obou kultur vzniklo rétorománské etnikum ladinské. Římané později začali obyvatelům Alp říkat Réti. Po rozpadu římské říše sem od východu pronikají Slované a od jihu Langobardi. V 6. – 7. století pronikli až do údolí [Adige](#) k dnešnímu [Salornu](#) Bavoři. Původní rétorománské obyvatelstvo ([Ladinové](#)) našlo tehdy útočiště v Dolomitech. V 11. století získali do správy od římskoněmeckých císařů rozsáhlá území kolem obchodní cesty přes Brennerský průsmyk církevní knížectví tridentského a brixenského biskupa. Ve 12. století začal zemi pod svou vládou sjednocovat šlechtický rod [Vintschgauerů](#), který si od roku 1230 říkal hrabata z Tirol (podle rodového hradu [Tirol](#) u [Merana](#)). Ten si

ve 13. století vymohl na tridentských a brixenských biskupech rozsáhlá léna s fojtskými a hraběcími právy. Roku 1363 zdělili Tyrolsko Habsburkové. S nimi se ve staletích plných válek a povstání o Jižní Tyrolsko přetahovaly Bavorsy, Napoleonova Francie i Itálie. Až do sarajevského atentátu zůstává oblast pod Rakouskem.

Na historické mapě Rakouska je pěkně vidět, že Tyrolsko bývalo „naše“. Jedeme vlastně domů. Kdysi naše nejvyšší hraniční hory Ortler a Marmoladu bránili naši dědové. I přesto, že tam mnozí padli, nejsou dnes již tyto hory hraniční. Zato my musíme jet přes několik hranic než se k nim dostaneme, ale naštěstí i v současnosti je cestování k nim bez omezení jako za času monarchie. Ovšem naše současná nejvyšší hora Sněžka není co do výšky ani poloviční.

Po první světové válce byla historická země Tyrolsko, jejíž metropolí byl Innsbruck, rozdělena na 4 části. Itálie získala území jižně od hlavního hřebene Alp, tj. části dnes známé jako *Jižní Tyrolsko* (něm. *Südtirol*) a *Tridentsko* (něm. také *Welschtirol*), Rakousku připadly Severní a Východní Tyrolsko.

Během II. sv. války spravovali území Němci. Poválečná smlouva území vrátila Itálii a jazykové menšiny získávají svá práva. Jižní Tyrolsko se tak stává vzorem pro mnohé národnostní menšiny na celém světě.

Národní park Stelvio

(italsky *Parco Nazionale dello Stelvio*, německy *Nationalpark Stifiser Joch*)

Svůj název získal národní park po horském sedle Stelvio (2.757 m).

Nachází se v pohoří Ortles v Jižním Tyrolsku, na severu Itálie. Byl založen v roce 1935 na ploše 96 000 ha vyhlášením za Národní park Stelvio (provincie Jižní Tyrolsko a Trento), v r. 1977 přibýlo dalších 38 000 ha (provincie Brescia a Sondrio).

Sousedí se Švýcarským národním parkem a italským přírodním parkem Adamello-Brenta.

Svou dnešní celkovou rozlohou přes 134 000 ha patří k největším národním parkům v Alpách. Zahrnuje území sedimentárních a magmatických hornin, velké množství vrcholů vyšších než 3000 m, hluboká alpská údolí a přibližně 110 jezer. Je největším a nejzajímavějším národním parkem svého druhu v Evropě. Srdcem parku jsou nejvyšší vrcholy Centrálních Alp ve skupině horského masivu Ortles – Cevedale i s vedlejšími údolími. Národní park ukazuje přírodu z té nádherné strany. Na území parku se nacházejí všechny druhy alpské krajiny, rozmanitá je i jeho nadmořská výška, která od nejvyššího bodu Ortler/Ortles (3.905m) postupně klesá až na 650 metrů třeba v údolí Martelltal/Val Martello.

Můžete navštívit tři informační střediska - aquaprad, culturamartell a naturatrafoi, která se nacházejí v obcích Prad, Martell a Trafoi.

Středisko Aquaprad se zabývá zejména tematikou vody. Akvária představují návštěvníkům životní prostředí horských potoků a jezer. Culturamartell se věnuje problematice kulturní krajiny vytvářené lidmi a seznamuje návštěvníky se světem místních sedláků. Poslední informační centrum naturatrafoi se zaměřilo na téma „Život na hranici“. Nabízí pohled do strategie přežití, kterou si rostliny a živočichové žijící za extrémních klimatických podmínek vysokých nadmořských výšek byly nuceni vytvořit.

Za symbol národního parku Stelvio se pokládá orel skalní.

Vzácných zvířat zde ale žije mnohem více - kamzík (3000 kusů), kozorožec, svišť (na 6 000 exemplářů), zajíc sněžný, tetřev hlušec, bělokur horský, mlok alpský. Dále srnčí a jelení zvěř. Z flory jsou tu na předním místě hlavně porosty přes sto let starých modřínů a borovic. Z rostlin narazíme na množství zvonků, protěží, alpských růží, arniky a hořců apod. Do parku se samozřejmě počítají také rozsáhlé ledové plochy, mezi nimiž hraje prim ledovec himálajského typu - Ghiacciaio dei Forni s rolohou 20 km². Nejvyšším vrcholem oblasti je Ortler (3 905 m). Park přetíná vysokohorská silnice vedoucí z Bormia do Pradu překonávající ve svém středu silniční sedlo Passo del Stelvio (Stilfser Joch) do výšky 2 757 m.

Vzhledem k jižní orientaci se až do výše 2 300 m setkáme s bohatými lesy, do výšky 2 500 m se rozprostírají horské louky.

Passo Stelvio

Malé alpské městečko Passo Stelvio v nadmořské výšce 2760 metrů, obývané pouze v létě, je jednak největším italským ledovcovým areálem a zároveň **nejvýše položeným střediskem s letním lyžařským provozem v celých Alpách**.

Stejnomené sedlo, které je druhým nejvýše položeným průsmykem v Alpách (nejvýše položené sjezdové horské sedlo Alp se nachází v masivu Mercantour v Přímořských Alpách ve Francii - Col de la Bonette 2810 m) je dostupné pouze v létě, od pozdního jara do prvního sněhu, a to horskou silničkou z městeček Bormio nebo Trafoi. Bohužel v zimním období (většinou od listopadu do května) je silnice uzavřená.

V létě je možné lyžovat na ledovci ve výškách mezi 3050 m a 3400 m od stanice Livrio, kam se dostanete systémem kabinových lanovek asi za 10 minut.

V době, kdy teploty v údolí dosahují 40°Celsia, si můžete vychutnávat nádheru letního lyžování a odpoledne stihnout ještě spoustu jiných turistických aktivit. Můžete jít na procházky do Národního parku Stelvio, jezdit na kole vyhlášenou cyklistickou trasou **Giro d'Italia** nebo se zúčastnit červencového srazu motocyklistů **International Motorcycle Meeting**. Cyklisté pochopitelně nezůstávají pozadu a každoročně se zde na sklonku léta koná cyklistická akce

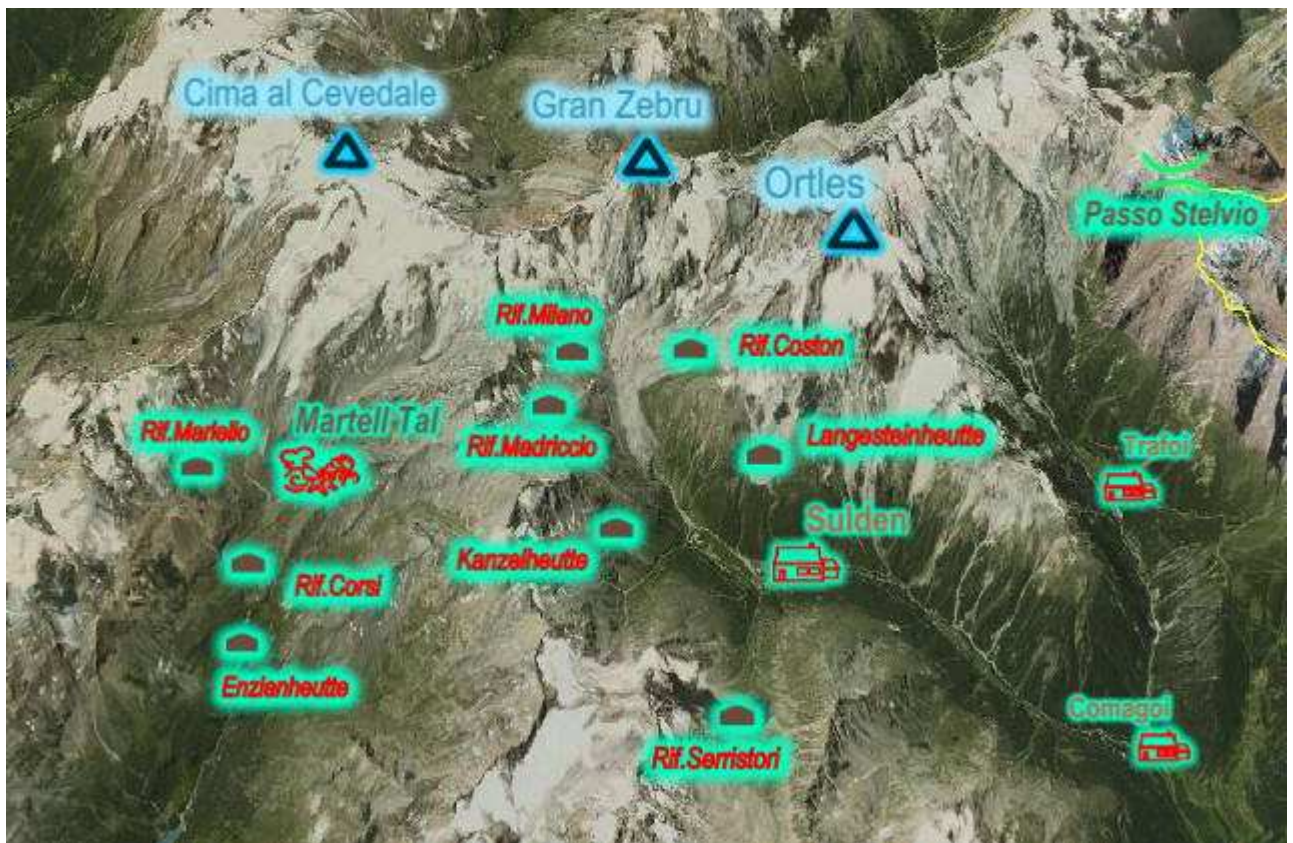

Stilfserjoch-Radtag neboli Stelvio Bike Day, při které se tisíce cyklistických nadšenců vrhají do 48 závratných zatáček nebezpečného sjezdu se sklonem 12 až 16%. V každé zatáčce je umístěna cedule s číslem zatáčky a nadmořskou výškou.

V minulosti procházela tímto průsmykem hranice mezi Rakousko-Uherskem a Itálií (provincií Lombardie). První silnice, Stilfserjochstraße, do průsmyku byla postavena už v r.1825 a vedla z Bormia do Spondinigu. Dnes je sice strategická důležitost Passo Stelvio podstatně nižší, naopak vzrostl jeho turistický význam.

Sulden (italsky Solda) 1 900 m n. m.

Náš hotel Montana se nachází - šířka: 46°31'2,90"N, délka: 10°35'45,80"E, výška: 1. 897 m.

Horská vesnice ležící na konci jihotyrolského údolí Suldental v nejzápadnější výspě Jižního Tyrolska oblasti Trentino-Alto Adige/Südtirol provincie Bolzano (italsky Bozen) se 400 obyvateli. Sulden má genia loci a připadáte si opravdu jak na konci světa. Kolem malého, sevřeného střediska se ale zdvihají štíty, které psaly historii VHT a alpského horolezectví. I proto tu byl už v roce 1805 zbudován první horský útulek na území Tyrolska – pod horou Ortler (3.905 m).

Nikde jinde v Jižním Tyrolsku nejsou taková panoramata, tolik tisícovek v nejbližším okolí, tak závratné štíty a prudké srázy.

Ski atlas ADAC dává místnímu sjezdování jen tři hvězdičky z pěti. Ale nenechte se zmást. Do hotelu Cevedale, který vlastní závodnická rodina Ortlerů, jezdí na začátku zimy trénovat

nejlepší sjezdařské týmy světa. Sjezduje se tu jako na ledovci (byť se přímo na ledovci vlastně nejezdí) až z výšky 3 250 metrů.

Sulden tvoří 3 lyžařské areály - Madritsch, Kanzel, Langenstein. Všechny 3 areály mohou lyžaři využívat bez sundání lyží. Oblíbený je tzv. „König Ortler Runde“, tedy Královský ortlerský okruh, kdy lyžujete v jednotlivých areálech tak, abyste byli pořád na sluníčku. Ráno si nasadíte lyže v prosluněném Langensteinu pod nejvyšší horou Ortler, k poledni se přesunete na Kanzel a odpoledne vyjedete lanovkou do oblasti Madritsch.

Do největšího a nejvyššího areálu Madritsch (3.250 m) ležícího centrálně na konci Suldentalu jezdí visutá gondola k horské chatě Schaubach (2.600 m), odkud navazuje krytá 4-sedačka k restauraci Madritsch (2.820 m). Zde startují dvě 4-sedačky až do výšky 3.250 m. Je odtud neopakovatelný výhled na trojici třítisícovek Ortler, Königspitze a Gran Zebru. Sjezdové tratě v tomto areálu jsou mírné a střední obtížnosti, je zde i nejdelsí upravovaná sjezdovka Suldenu dlouhá 11 km, vede z vrcholu 3.250 m ke spodní stanici lanovky 1.900 m.

Areály Kanzel (2.450 m) a Langenstein (2.550 m) se rozkládají nad Suldenem na protilehlých svazích po stranách údolí. Sjezdovky jsou zde ve srovnání s Madritsch prudší, v horních partiích jsou ideální tratě pro carving.

V Suldenu (1.900 m) se nachází jedna z nejvýše položených evropských běžeckých stop dlouhá 8 km - s umělým osvětlením a v blízkosti hotelů. Mnoho špičkových sportovců využívá výhodné polohy pro intenzivní trénink (cca 4 € /den).

Velmi populární je tu také ice climbing, masív Ortleru je vhodný pro skialpinistické túry.

V Suldenu jsou kryté bazény pouze v hotelích.

Místní zajímavostí je jedno ze čtyř Ledových muzeí světově proslulého horolezce Reinholda Messnera, které nechal postavit zcela ze svých zdrojů. Vystavuje v něm unikátní sbírku maleb alpských ledovců, umělecké předměty z Tibetu a různé artefakty ze slavných expedic. Velmi moderní budova, navržená Messnerovým přítelem, jihotyrolským architektem Arnoldem Gappem, je geniálně zapuštěna do podzemí a její dispozice i holé betonové stěny interiéru evokují ledovcovou trhlinu.

V těsné blízkosti stojí jačí biofarma a vtipná hospoda Yak & Yeti, kde vaří speciality z jačího masa. V osmdesátých letech dopravil Messner na kamarádovu farmu stádečko jaků.

Jinak k jihotyrolským specialitám se báječně hodí vynikající jihotyrolské odrůdy vína Lagrein nebo Vernatsch. Hodování je třeba zakončit skvělou grappou - pálenka z vína nebo z matoliny (zbytky po lisování vína: slupky, semínka i třeba větvičky). Obsah alkoholu se zpravidla pohybuje mezi 37,5 - 60 %.

„Sparkassen Kulturpromenade“

Historie horské vesnice a dnes městečka Sulden vede přes 12 stanic kde se může turista dozvědět mnohé o kdysi odlehlé horské vesnici od jejich počátků až do současnosti. Snadné putování kolem Sulden s nádhernými panoramaty je vhodná i pro kočárky a poskytuje informace o vývoji cestovního ruchu tohoto rezortu.

"Muzeum Ortlergebiet" (Konrad Knoll)

"Muzeum Ortlergebiet" je výrazem vášně a lásky k oblasti Ortleru v Suldenu. Muzeum vás provede 100-letou historií turistiky v oblasti Ortleru, kde nesmíme zapomenout na vzpomínky velkých a malých průkopníků z této horské obce na úpatí Ortleru. Zvláštní místo v prezentaci má První světová válka z let 1915-1918, a vzácné a krásné sbírky nerostů z oblasti Ortleru a okolních oblastí. Doposud většina práce je z řad dobrovolníků, kteří založili klub, a zejména pana Konrada Knolla, jenž vytřídil a financoval mnoho exponátů.

Trafoi

Městečko o nadmořské výšce 1.532 m cca 15 km od Suldenu. Rodiště největší italské lyžařské legendy všech dob - Gustava Thöniho (slalomový virtuos 70. let). Lze navštívit muzeum věnované tomuto slavnému lyžaři.

Ortlès (německy Ortler)

Druhá nejvyšší skupina Východních Alp, která přesahuje z Itálie jen malou částí do Švýcarska. Geologická struktura je složitá a pestrá. Zatímco centrální část pohoří je tvořena především rulou, břidlicemi a žulou, západní oblasti dominuje mohutná vápencová vrstva, která je základním stavebním prvkem nejvyšších vrcholů Ortlès a Monte Zebur.

Přirozené hranice tvoří řeky Adige na východě a Adda na západě (údolí Val Camonica); od jihu je to údolí Val di Sole (řička Noce) a sedlo Passo di Tonale oddělující pohoří od masivu Adamello - Presanella; na severu je to údolí Val Venosta (německy Unter Vinschgau) oddělující Ortlès od Ötztalských Alp.

Celkem zde leží na 80 vrcholů vyšších než 3 000 m a téměř stovka ledovců. Největším ledovcem pohoří (ale také celých Východních Alp) je Ghiaccio dei Forni (17 km²), který snese srovnání s ledovci Západních Alp.

V I. Světové válce byl Ortlès rovněž Rakousko-italskou frontovou linií, boje zde ale zdaleka nedosáhly takové intenzity jako v Dolomitech.

Ortlès - 3 905 m n. m.

Někdejší nejvyšší hora Rakousko-Uherského mocnářství a zamilovaný štít Reinholda Messnera. Dnes nejvyšší vrchol Jižního Tyrolska je zároveň nekorunovaným králem celého Tyrolska (nejvyšší hora rakouské spolkové země Tyrolsko Wildspitze je vysoká 3 770 m n. m.). Zároveň je to nejvyšší vrchol Jižních vápencových Alp.

Cestu na vrchol nedoporučujeme začátečníkům, ale jen vysokohorským turistům či alpinistům, kteří mají s podobnými podniky zkušenosti. Samozřejmostí je perfektně zvládnutá chůze v mačkách (až 5 hodin na nohou), práce v lanovém družstvu. Absolutní absence závratí, základní znalosti lezení (2-3.UIAA) v nezajištěném terénu. Naprostá orientace v terénu. Ledový svah je závislý na sněhových podmínkách, nečiní výrazné potíže (40°).

Düsseldorfer Hütte (Italsky Rifugio Serristori) (2.721 m n.m.)

Chata leží zhruba 3,5 km severovýchodně od obce Solda, pod západními srázy hory Vertainspitze poblíž soustavy horských ples Laghi di Zai.

Chata byla postavena v roce 1892 alpským spolkem z Düsseldorfu. Je ve vlastnictví italského alpského klubu CAI, sekce Milano. Kapacita chaty činí 60 lůžek a otevřena je i restaurace. Chata nemá winterraum (část horské chaty veřejně přístupná během zimy, zatímco chata samotná není v zimě otevřena a spravována).

V průběhu let byla chata několikrát opravována a dodnes slouží horolezcům a turistům.

Payerhütte (Italsky Rifugio Payer) (3.020 m n.m.)

Hlavní výchozí chata pro výstup na Ortler - byla postavena v r. 1875 pražskou sekcí DÖAV.

Chata se jmenuje po německém horolezci, kartografovi a polárním badateli Juliu von Payerovi (1842-1915), rodákovi z Teplic. Proslavil se jak četnými výstupy v Alpách, tak především polárními výpravami: v letech 1869-70 cestoval v Grónsku, v letech 1872-74 pak při plavbě na lodi *Tegetthof* objevil Zemi Františka Josefa (východně od Špicberků).

Pevnost Gomagoi

Kamenná pevnost představuje symbol Gomagoi a vzpomínku na dřívější císařský a královský stát. Tvrz v Gomagoi byla postavena v letech 1860-1862 na jižním konci města, ve výšce 1.400

m nad mořem a měla plnit funkci pevnostního uzávěru silnice vedoucí z průsmyku Stilfser (Passo Stelvio) do vnitrozemí. V červnu 1915, necelý měsíc po italském vyhlášení války, obsadil malý oddíl rakouských četníků, příslušníků finanční stráže a domobranců z posádky pevnosti na rozkaz kapitána císařských myslivců Andreama Steinera hraniční horu Monte Scorluzzo (3 094 m), ovládající celý průsmyk Stilfser. Toto postavení se rakousko-uherským silám podařilo udržet až do konce války, takže pevnost Gomagoi zůstala v hlubokém zázemí. Její dělostřelecká výzbroj s obsluhami a většinou posádky byla přemístěna do předsunutých betonových a kavernových polních postavení na horských vrcholcích. V průběhu války neutrpěla Werk Gomagoi žádné škody, po válce připadla Itálii. V rámci rozšiřování silnice v letech 1963/64 Italové střední část pevnosti zbořili a silnice nyní vede přímo přes ni. Její výzbrojí z první světové války tvoří:

- 6 kasematních 9cm kanonů M-4
- 1 kasematní 8cm kanon M-75
- 5 těžkých kulometů M-7

Pevnost byla používána několik let jako silniční správa. Dnes je v pevnosti válečné muzeum, které slouží svým návštěvníkům.

Poutní kostel Sv. Jiří v Agums

Předchůdcem byl románský kostel, který byl poprvé historicky zmíněn již v roce 1303. Jednotná gotická stavba vznikla v roce 1500 a v roce 1705 byla dostavěna kaple. Dnes můžeme shlédnout u oltáře tzv. "velkého boha" a v životní velikost zázračný krucifix z 14. Století.

Provozní doba: Letní (červen-září) Pondělí - pátek 16,00 až 18,00 hodin, sobota - neděle 15.00 až 18,00 hodin

Heilige Drei Brunnen Trafoi – Svaté tři studně

Toto místo je kouzelné, kde se na konci úzkého ledovcového údolí nachází malá svatyně. Údolí je jako tunel, kde na konci hustých borovic jsou tři vrcholy, které střeží toto místo. Strážce jsou tmavými ochránci tohoto místa a reprezentují nejen sílu přírody, ale jsou zároveň znamením vitality a svědeckví života. Tuto scenérii posiluje vodopád řinoucí se z hor.

Neuschwanstein

Neuschwanstein je zámek v Allgäu (Bavorsko, Německo) v oblasti obce Schwangau u Füssenu, který nechal postavit Ludvík II. Bavorský. Je to jeden z nejznámějších a nejnavštěvovanějších turistických cílů Německa. Ačkoliv připomíná středověký hrad, je Neuschwanstein poměrně mladý zámek (výstavba v letech 1869 -1886). Ludvík II. ho nechal postavit jako své útočiště i jako monumentální operní scénu pro Richarda Wagnera. Architektura a vnitřní vybavení představuje romantický historismus a eklekticismus 19. století na jeho vrcholu. Zřejmě nejkrásnější a nejproslulejší místností zámku je trůnní sál, který byl zhotoven podle vzoru slavné mešity Hagia Sofia v Istanbulu. V sále však chybí trůn, na který nezbyly finanční prostředky. Podnikateli v oblasti turismu bývá také označován jako „pohádkový hrad“. Nedaleko se nachází také zámek Hohenschwangau, na který byl Ludvík II. krátce po svém narození převezen a kde strávil většinu svého dětství a mládí.